

ĢIMENES ASISTENTA PAKALPOJUMS

Ģimenes asistenta pakalpojums

- **Pakalpojuma mērķis** – nodrošināt personai (ģimenei) atbalstu un palīdzību mājoķļa, nodarbinātības, izglītības, atkarības, veselības problēmu risināšanā, sociālo un sadzīves prasmju attīstīšanā, kā arī bērnu aprūpē un audzināšanā, lai attīstītu, vai atjaunotu personas sociālo funkcionalitāti.
- **Ģimenes asistents** - persona, kura ieguvusi augstāko izglītību sociālajā darbā, sociālās aprūpes vai sociālās rehabilitācijas jomā, augstāko izglītību pedagogijā vai psiholoģijā vai profesionālo vidējo izglītību sociālās aprūpes vai veselības aprūpes jomā.

Ģimenes asistenta pakalpojumu 2018. gadā sniedz 5 līgumu organizācijas

- Nodibinājums «Sociālo pakalpojumu aģentūra»
- Biedrība «Latvijas Samariešu apvienība»
- Biedrība «Svētā Jāņa palīdzība»
- Biedrība «Rīgas pilsētas «Rūpju bērns»
- Biedrība «Latvijas Sarkanais Krusts»

Ģimenes asistentu skaits – 53

Klientu/ģimeņu skaits - 151

Pakalpojuma mērķa grupa - ģimenes ar bērniem

Asistenta pakalpojums, pamatā, tiek piešķirts :

- Vidēja/augsta riska ģimenēm, īpaši, ja ģimenē atrodas bērni agrīnā vecumā
- Vecākiem ar diagnosticētām psihiskām, garīgām saslimšanām
- Vecākiem ar nediagnosticētām garīgām saslimšanām
- Vecākiem ar dažāda veida atkarībām
- Situācijās, kad jāveic konkrēti uzdevumi, bet vecāki to nespēj izdarīt (piem. pase, mājoklis, bērnu dārzs)

Pētījuma mērķis

Noskaidrot ģimenes asistenta pakalpojuma ietekmi uz klienta sociālās situācijas izmaiņām

Apakšmērķi –

- Izvērtēt ģimenes asistenta pakalpojuma sniegšanas procesu
- Izvērtēt ģimenes asistenta pakalpojuma novērtēšanas procesu
- Noskaidrot ģimenes asistenta darbu ietekmējošos faktorus

Pētījuma dizains

Pētījuma dizains tika sadalīts divās daļās, kurās izmantoja atšķirīgus datu ieguves avotus un apstrādes metodes

- Kvantitatīvo datu analīze

- ⇒ *Vai ģimenes asistenta pakalpojuma rezultātā notiek izmaiņas klienta sociālajā situācijā?*

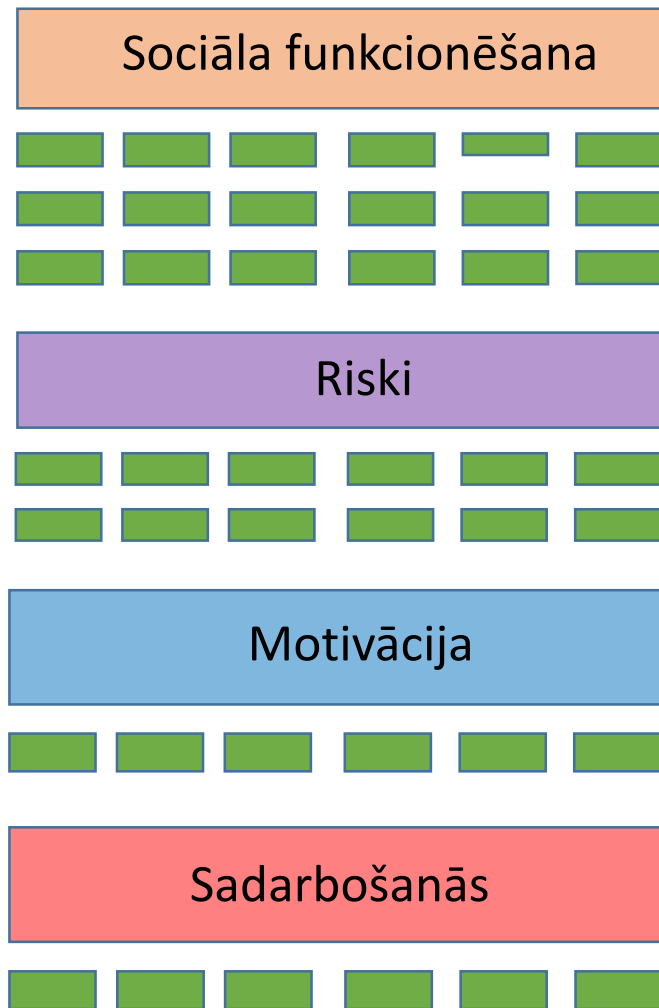
- Kvalitatīvo datu analīze

- ⇒ *Kādi faktori ietekmē ģimenes asistenta pakalpojuma efektivitāti?*

Kvantitatīvā analīze

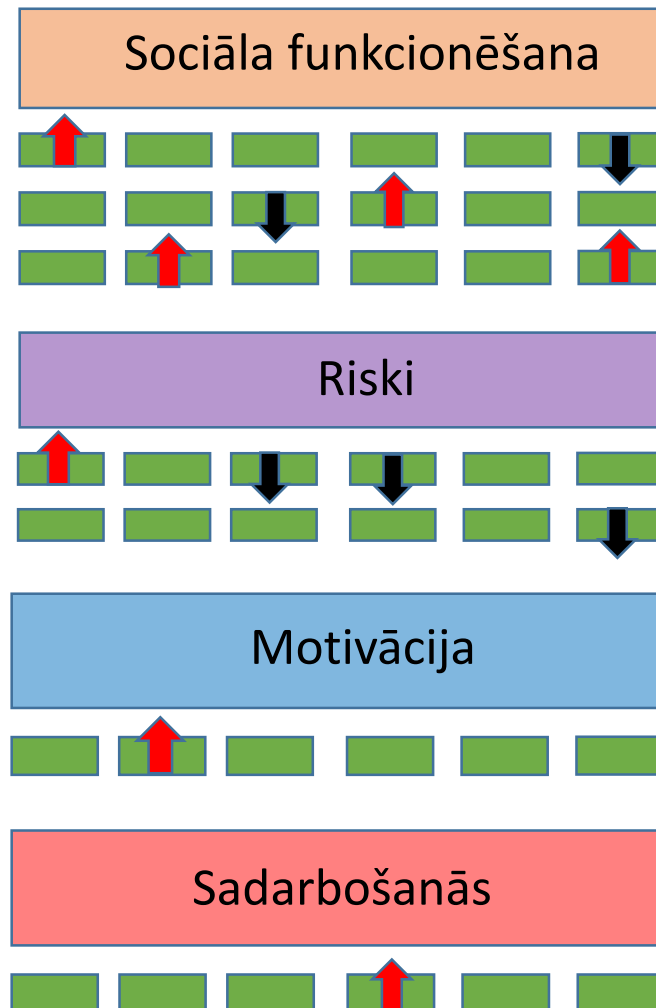
- **Datu avoti** - TC Āgenskalns, Ziemeļi un Avoti, ka arī atsevišķi to klientu lietas, kuriem piešķīra ģimenes asistentus no Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācijas.
- **Klientu lietu skaits** – 28 klientu lietas, kur ģimenes asistents strādāja vismaz vienu gadu.
- **Izmantotie dokumenti** – Risku novērtēšana, “Sociāla darba ar gadījumu novērtēšana”, Sociālās funkcionēšanas izvērtēšanas karte.
- **Datu apstrādes metodes** – vidējo vērtību aprēķināšanai izmantoja mediānu, divu saistīto izlašu salīdzināšanai izmantoja *Wilcoxon signed rank* testu un, lai noteiktu vai ir uzlabojums klientu sadarbošanās un motivācijā, izmantoja vienvirziena *Binomial* testu.

Pirmā novērtēšana

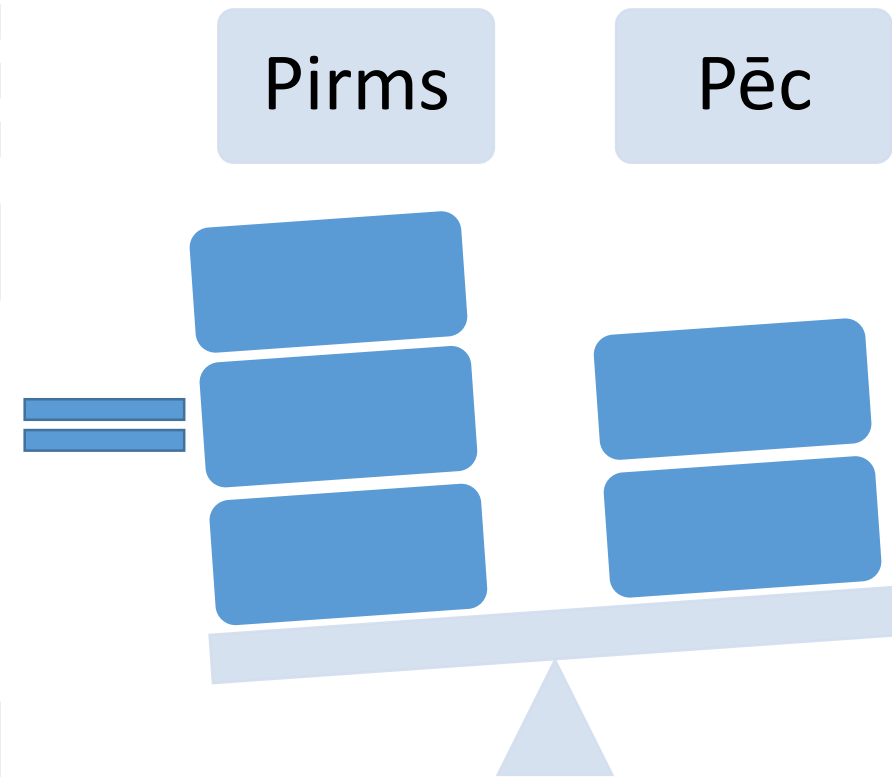

Pēc
viena
gada

Otrā novērtēšana

Rezultāts

Vai patiešām situācija
ir izmainījusies?

Galvenie rezultāti

Kvantitatīva analīze

- *Wilcoxon signed rank* tests parādīja, ka pēc pakalpojuma nevienā no sociālas funkcionēšanas kritērijiem nav būtisku izmaiņu. Tas nozīmē, ka ģimenes asistents nesniedz sagaidāmo efektu.
- Savukārt, apskatot sociālo funkcionēšanu kopumā (nedalot pa kritērijiem), konstatēts, ka pēc ģimenes asistenta pakalpojuma klientu sociāla funkcionēšana būtiski uzlabojas (vidēji par 8 punktiem), kas ir izskaidrojams ar datu apjomu un veidu.

Galvenie rezultāti

Apvienoti dati par sociālās funkcionēšanas kritērijiem

- Nevienā no kritērijiem nav būtisku atšķirību

Kritēriji	Pirms	Pēc
Mājoklis	Vidēja	Vidēja
Nodarbinātība	Vidēja	Augsta
Izglītība	Vidēja	Vidēja
Ienākumi, naudas līdzekļu vadība	Zema	Vidēja
Atkarības	Vidēja	Vidēja
Veselība	Zema	Vidēja
Attiecības un komunikācija	Vidēja	Vidēja
Spēja noformulēt savas vajadzības	Vidēja	Vidēja
Orientēšanās sociālajā vidē	Vidēja	Vidēja
Spēja izmantot resursus	Vidēja	Vidēja
Sociālā aktivitāte	Vidēja	Vidēja
Personīga higiēna	Vidēja	Vidēja
Ēst gatavošana	Vidēja	Vidēja
Rūpes par ārējo izskatu	Vidēja	Augsta
Veļas mazgāšana	Vidēja	Augsta
Mājokļa uzkopšana	Vidēja	Vidēja
Iepirkšanās	Vidēja	Vidēja
Laika plānošana	Vidēja	Vidēja
Prasmes bērna aprūpē	Zema	Zema

Galvenie rezultāti

- Datu analīze par vecāku un viņu bērnu riska faktoriem parādīja, ka vairākumā no analizējamiem kritērijiem nav nekādu būtisku izmaiņu
- Vidēji gan bērnu, gan vecāku riskus var novērtēt kā zemus, kas nemainās arī pēc pakalpojuma.

Vecāka riska faktori	Pirms	Pēc
Vecāka garīgā, fiziskā vai emocionālā veselība	Zems	Zems
Atkarību izraisošo vielu lietošana	Nav	Zems
Līdzatkarība	Nav	Nav
Vecāka prasmes un zināšanas bērnu audzināšanā	Vidējs	Vidējs
Vecākā un bērnu savstarpējās attiecības	Nav	Nav
Vecāka reakcija uz bērna uzvedības traucējumiem	Zems	Zems
Bērna aizsardzība no vardarbības	Zems	Zems
Vardarbība ģimenē, kas nav tieši vērsta pret bērnu	Nav	Nav
Vecāka pamatvajadzību nodrošinājums	Vidējs	Zems
Vecāka nodarbinātību	Vidējs	Zems
Vecāka stress	Vidējs	Zems
Sociālais atbalsts vecākam	Zems	Zems
Problēmas atzīšana	Zems	Zems
Sadarbība ar valsts un pašvaldību institūcijām	Zems	Zems

Bērna riska faktori	Pirms	Pēc
Fiziska, garīgā un sociālā attīstība	Nav	Zems
Uzvedība	Nav	Nav
Izglītība	Zems	Zems
Atkarības izraisošo vielu lietošana	Nav	Nav
Līdzatkarības	Nav	Nav
Atbilstoša veselības aprūpe	Nav	Nav
Pamatvajadzību nodrošinājums	Zems	Zems
Fiziskais apdraudējums	Nav	Zems
Pašaizsardzība	Augsts	Augsts
Bailes no vecāka vai mājas apstākļiem	Nav	Nav
Bērna uzraudzība	Zems	Zems
Fiziska vardarbība pret bērnu	Nav	Nav
Fiziski ievainojumi vai kaitējumi	Nav	Nav
Emocionāls kaitējums	Zems	Zems
Seksuālā vardarbība un ekspluatācija	Nav	Nav
Bērna resursu izmantošana sava labuma gūšanai	Nav	Nav

Galvenie rezultāti

- Vienvirziena *Binomial* tests parādīja, ka ģimenes asistenta darbs (TC Ziemeļi, TC Āgenskalna, TC Avoti) neietekmē klienta sadarbošanos un motivāciju, savukārt Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācijas klientiem ir reģistrēts būtisks motivācijas pieaugums, bet sadarbošanos tas neietekmē.

Kvantitatīvās pētījuma daļas secinājumi

- Veicot statistisko datu apstrādi, analizējot mainīgos pa kategorijām, var secināt, ka ģimenes asistents būtiski neietekmē klienta sociālo funkcionēšanu, riskus, viņa motivāciju un sadarbšanos.
- Savukārt vērtējot sociālo funkcionēšanu kopumā, var secināt, ka ģimenes asistenta pakalpojums tomēr būtiski uzlabo klientu sociālo funkcionēšanu.

Kvalitatīvā analīze

Metodes

- Daļēji strukturētas intervijas
- Diskusijas
- Dokumentu analīze
- Gadījumu analīze
- Aprakstošās statistikas analīze
- Aptauja

Kvalitatīvā analīze

Informācijas avoti

- 6 daļēji strukturētas intervijas ar sociālajiem darbiniekiem TC “Āgenskalns”, “Vidzeme” , “Avoti” , “Ziemeļi” , “Purvciems” , RSD
- 2 diskusijas ar sociālajiem darbiniekiem darbā ar ģimenēm un bērniem TC “Purvciems” , “Pļavnieki”
- Intervija ar nodibinājuma “Sociālo pakalpojumu aģentūra “ koordinatori Ullu Antonu
- Intervija ar biedrības “Latvijas Samariešu apvienība” koordinatori Ilzi Bērziņu
- Intervija ar biedrības “Svētā Jāņa palīdzība” koordinatoru Māri Sirmuli
- Intervija ar SOS resursu un kompetences centra vadītāju Ilzi Žagari
- Ģimenes asistentu aptauja – 37 respondenti

Klientu sociālais portrets

- Analizēti 30 sociālie gadījumi:
  - 9 – garīga rakstura traucējumi (GRT)
  - 11 – atkarības
  - 6 – GRT un atkarības
  - 4 – fiziskās veselības traucējumi
- Riska pastiprinājums:
  - Bērni līdz viena gada vecumam – 17 gadījumos
  - Bērni divus un trīs gadus veci – 7 gadījumos
- Pamatvajadzības/drošība – mājoklis (iespēja zaudēt dzīves vietu)
  - 5 – GRT
  - 10 – atkarības
  - 5 – GRT un atkarības
  - 3 – fiziskās veselības traucējumi

Asistenta pakalpojuma kontaktstundu dinamika

- Kopumā novērojama kontaktstundu skaita samazināšanās
  - 17 ģimenēm kontaktstundu skaits samazinās
  - 6 ģimenēs nemainīgs
  - 5 ģimenēs palielinās
- Biežāk kontaktstundu samazināšanas novērojama personām ar GRT, nevis ģimenēs, kurās tiek atzīmēta atkarība

Par ģimenes asistenta pakalpojumu

- Trūkst asistenti, dažkārt rinda ilgst vairākus mēnešus. Attālākajos Rīgas rajonos asistenti nav pieejami.
- Situācijas uzlabošanas ģimenē, saņemot asistenta pakalpojumu, var gaidīt pēc 1,5 – 2 gadiem, ja vecākiem nav psihisku vai garīgu traucējumu.
- Pieaug sociālo gadījumu skaits ar nediagnosticētiem garīgiem traucējumiem. Šādos gadījumos asistenta pakalpojums ir ilglaicīgs bez nozīmīgas dinamikas.
- Pakalpojuma iedarbīgumu nosaka asistenta un klienta savstarpējā saderība, nevis pakalpojuma sniedzēja pamatprofesija, rakstura iezīmes.
- Asistenta pakalpojums ir ļoti būtiska un nozīmīga sociālā darba sastāvdaļa.

Par ģimenes asistenta pakalpojuma novērtēšanu

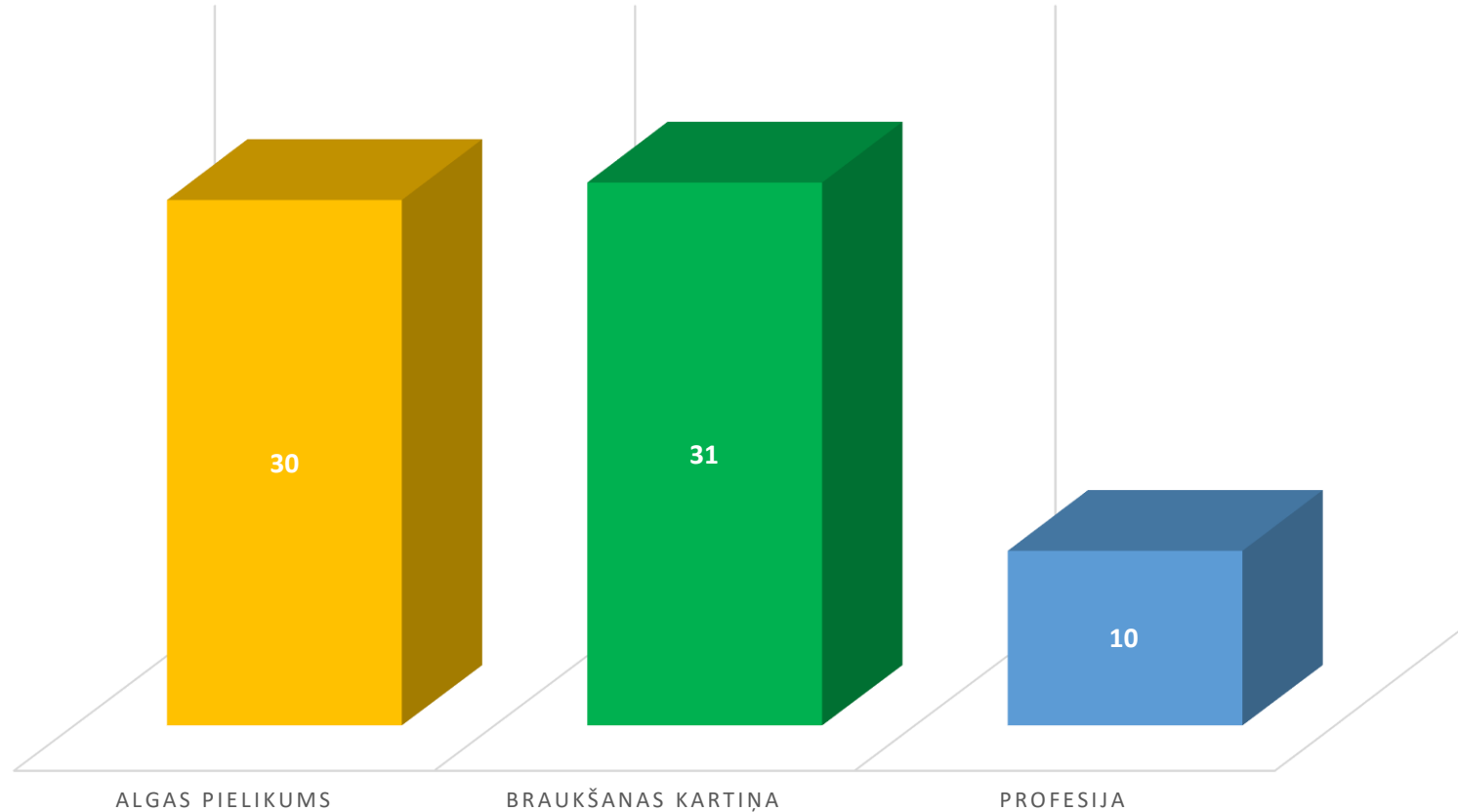
- Vērtējot ģimenes funkcionalitāti vienmēr tiek izmantota sociālās funkcionēšanas izvērtēšanas karte, risku novērtēšana, rehabilitācijas plāna izvērtēšana un citi sociālā darbinieka rīcībā esošie instrumenti.
- Nereti speciālisti apzināti neuzrāda situācijas uzlabošanas, lai saglabātu asistenta kontaktstundu skaitu ģimenes funkcionalitātes nostiprināšanai.
- Ir būtiskas ģimenes funkcionalitātes uzlabošanās pazīmes, kuras norāda uz pozitīvu dinamiku, bet to nevar atzīmēt SFK(klients brīvprātīgi ierodas uz konsultāciju, neaizmirst par norunāto vienošanos u.c.).
- Ņemot vērā klientu sociālo portretu, sociālās situācijas nepasliktināšanos ģimenē, piesaistot asistenta pakalpojumu, var uzskatīt kā pozitīvu dinamiku.

Par ģimenes asistentiem

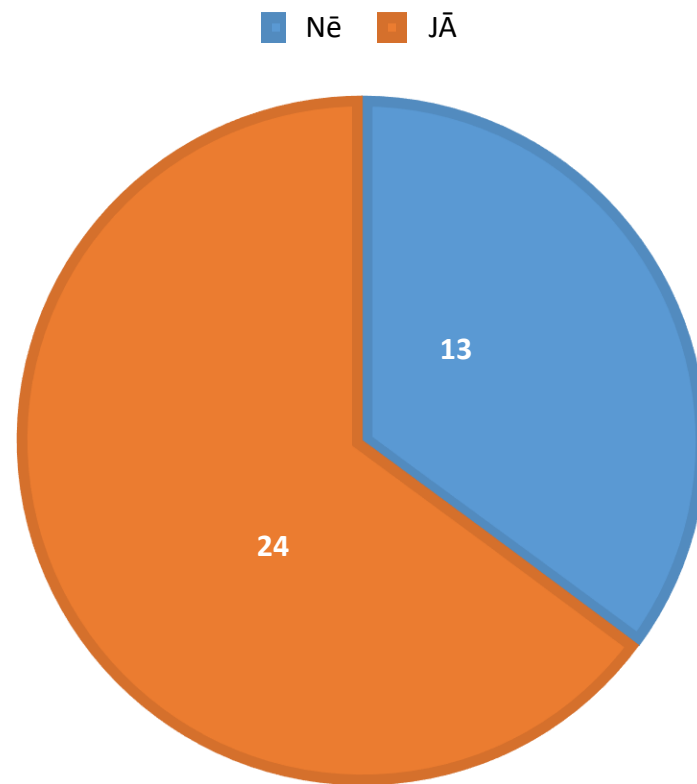
- Nenotiek asistentu mērķtiecīga apmācība pirms darba uzsākšanas. Visi sociālā darba speciālisti uzskata, ka tādām būtu jābūt.
- Asistentiem ir iespēja regulāri piedalīties supervīzijās.
- Sadarbība starp pakalpojuma sniedzējiem, sociālajiem darbiniekiem un koordinatoriem ir funkcionāla un pozitīva.
- Sociālie darbinieki uzskata, ka asistenta novērtēšana nav nepieciešama. Tā būtu nekorekta un formāla darbība, jo asistents ir daļa no komandas.
- Asistentu koordinatori vēlētos atgriezenisko saiti no sociālajiem darbiniekiem par asistentu darbu.
- Krītas asistentu, arī sociālo darbinieku profesionalitāte, attieksme un izpratne.

Ģimenes asistentu aptaujas rezultāti

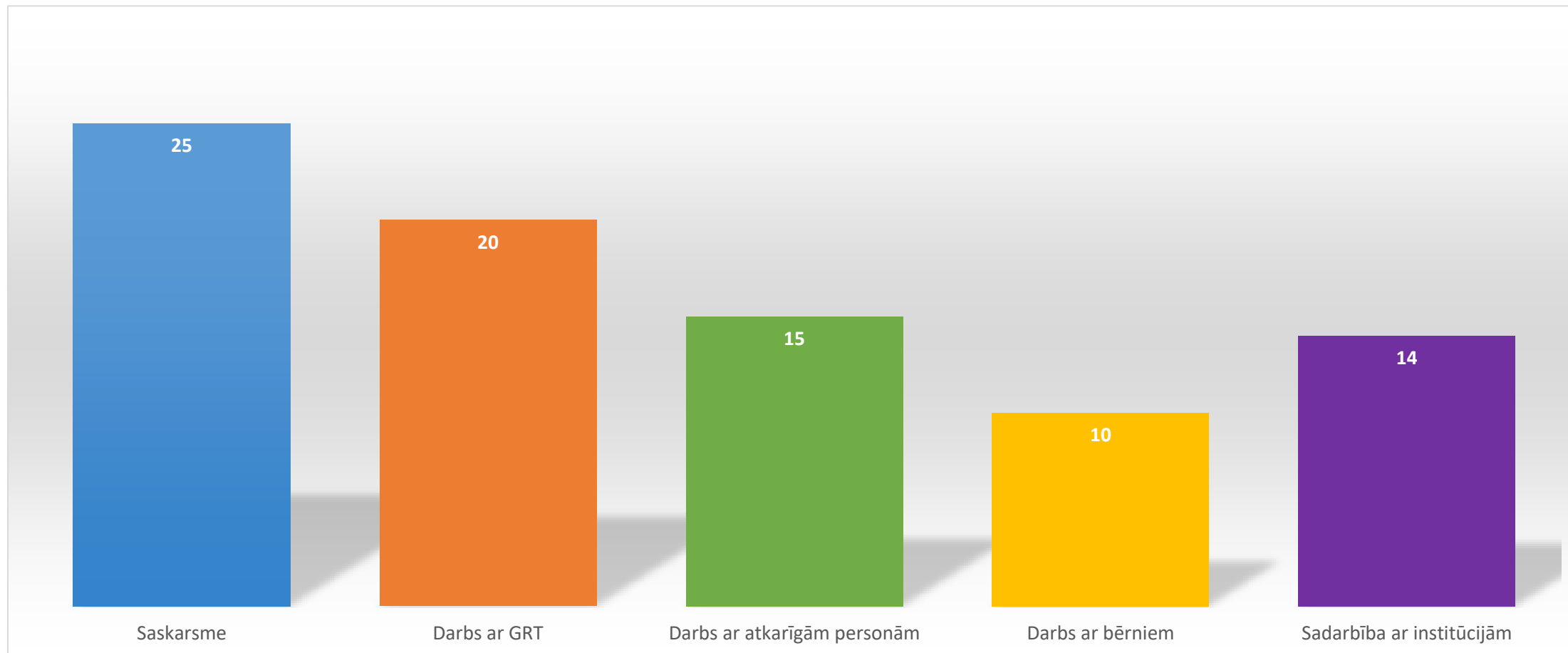
ĢIMENES ASISTENTA DARBA ATTĪSTĪBAS IETEKMĒJOŠI
FAKTORI PĒC SVARĪGUMA PAKĀPES

Vai uzsākot darbu ģimenes asistentiem nepieciešamas apmācības

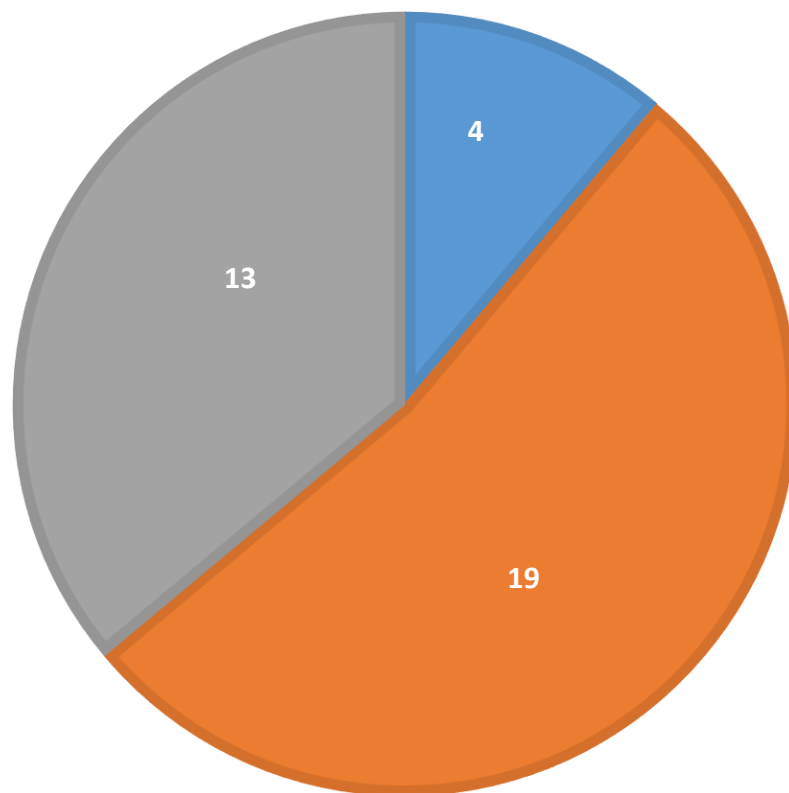

Pēc nozīmīguma aktuālākās apmācību tēmas

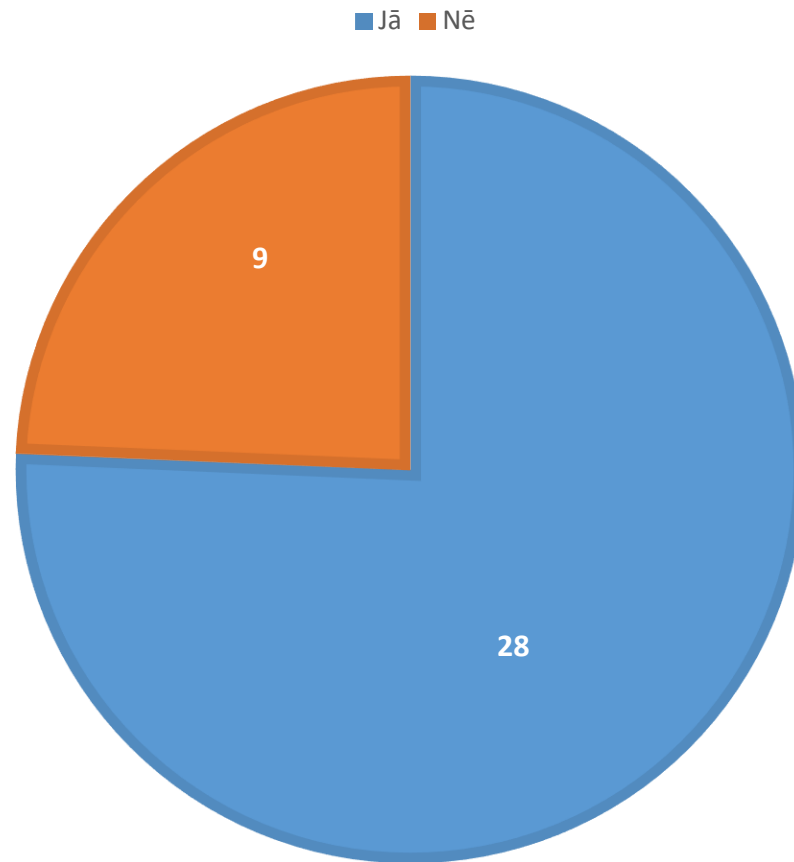
Kādu atbalstu ģimenes asistents sagaida no sociālā darbinieka

■ tikšanās ■ kovizēšana ■ līdzdarbība

Vai ir skaidri un precīzi definēti asistentam veicamie uzdevumi?

Papildus izmaksas, kuras netiek iekļautas darba samaksā

<i>izmaksas</i>	<i>atbilžu skaits</i>
Transporta izdevumi	25
Pasākumi bērniem un materiāli nodarbībām mājās ar bērniem	18
Medicīnas izdevumi	10
Produkti	8
Saimniecības preces	7
Socializēšanai	6

Apstākļi, kas veicinātu ģimenes asistentu piesaisti attālākajiem Rīgas rajoniem

<i>faktors</i>	<i>atbilžu skaits</i>
Laiks, kas pavadīts ceļā pie klienta iekļauts darba laikā	20
Transporta izdevumu kompensācija	15
Algas pielikums	14
Kampaņa asistentu piesaistei attiecīgā rajonā	6
Divi asistenti vienlaicīgi drošības apsvērumu dēļ	3

Secinājumi

- Ņemot vērā ģimenes asistenta pakalpojuma saņēmēju sociālo portretu, pakalpojums ir ilglaicīgs un tā rezultativitāte novērojama kā ģimeņu sociālās situācijas nepasliktināšanās.
- Klientu sociālās funkcionēšanas izvērtējuma karte asistenta pakalpojuma apjoma aprēķināšanai nav piemērota klienta sociālās situācijas izmaiņu dinamikas novērošanai - vērtējumu gradācijas amplitūda par šauru.
- Kvalitatīvajā pētījumā iegūtā informācija paskaidro kvantitatīvajā pētījuma rezultātus par ģimenes asistenta pakalpojuma efektivitāti ietekmējošiem faktoriem.

Secinājumi

- Neskatoties uz to, ka ģimenes asistentu izglītība atbilst darbam ar mērķauditoriju, ir nepieciešamas padziļinātas apmācības, pirms uzsāk asistenta darba pienākumu veikšanu.
- Ģimenes asistenta darba attīstību nozīmīgi kavē zema darba samaksa un nekompensēti transporta izdevumi.
- Vairumā gadījumu sociālo darbinieku un ģimenes asistentu sadarbība ir pietiekama un funkcionāla. Ģimenes asistenta pakalpojums ir ļoti būtiska un nozīmīga sociālā darba sastāvdaļa.

Ieteikumi

- Veikt izmaiņas klienta sociālās funkcionēšanas izvērtējuma un pakalpojuma apjoma aprēķina kartē, palielinot novērtējuma amplitūdu saglabājot kontaktstundu skaitu.
- Rast iespēju daļēji kompensēt transporta izdevumus ģimenes asistentiem. Darba vajadzībām nodrošināt Rīgas sabiedriskā transporta braukšanas atvieglojumus.
- Pievērst uzmanību un rast risinājumus ģimenes asistentu mērķtiecīgām un padziļinātām apmācībām.

Paldies par uzmanību!